

ΜΕΛΑΝΟΥΡΙ

Σάββατο, 5 Νοεμβρίου 2011

9:48 πμ

10/11/2011

**Μελάνουρος- μαύρωρος, μελα-
νούρι, και είδος ὄχιᾶς.**

Epitomē lexikou tēs palaias hellēnikēs glōssēs eis tēn sēmerinēn
Από τον/την Geōrgios Psyllas, Dēmētrios Pantazēs

μελανουρος , ὄ, (οὐρά) είδος ψαριου με μαυρη ουρα

A. [select] black-tail, Oblata melanura, Epich.56, Cratin.221, Antiph.194.4, Arist.HA591a15, Spreus. ap. Ath.7.313e, Numen.ib.d; "μή γεύεσθαι μελανούρων" Pythag. ap.Plu.2.12d.

II. [select] είδος φιδιου, perh. = διψάς, Ael.NA6.51.

το μελανούρι

Εμφανής ή μελάνουρος, oblata melanura οίκ. σπαρίδες f. Sparidae

συγγενεύει μέ τό σπάρο και με το σαργό κ.ά. μήκος: 20-30 έκ.

χρώμα: στή ράχη άσημοκάστανο ή άσημογάλαζο, άσημι στα πλευρά και στήν κοιλιά μέ 10 περίπου πολύ ψιλές, μακρουλές γραμμές γκριζόμαυρες. Όταν ερεθίζεται το χρώμα του σκουραίνει προς το καφέ και βαθύ μενεξεδί. Στή ρίζα τής ουράς έχει μια πλατειά μαύρη ταινία, σχεδόν κλειστή σα δαχτυλίδι ανάμεσα σέ δυο άσπρες πιο στενές.

Το σώμα του είναι αρκετά φαρδύ στή μέση, τα μάτια του μεγάλα μέ διάμετρο σχεδόν το μισό ύψος τού κεφαλιού, το στόμα του λοξό μέ λεπτά χείλια και μόνο κοπτήρες μπροστά χωρίς άλλα δόντια.

Τα μελανούρια είναι φυτοφάγα, ζούνε σέ νερά καθαρά και βα-θειά, τριγυρίζουν κατά μικρά κοπάδια στο βυθό σέ άμμούδες και φυκιάδες και κοντά σέ βράχους τής ακτής. Τά πιο νεαρά ανεβαίνουν στον αφρό, στή ζώνη τής κυματωγής εκεί πού σπάει το κύμα. Ψαρεύονται μέ παραγάδια και δίχτυα ή από στεριάς, μέ αρμίδι και μαλάγρα, μέ φελλά και κιούρτους τά πιο μικρά. Το κρέας τους πολύ νόστιμο. 1124.62

ΠΑΡΟΜΟΙΩΣΕΙΣ

Πολλες γυναίκες χαρακτηρίζονται ως μελανουρια. Εννοουν οι λεγοντες μελανουρι : ομορφη μελαχροινή γυναίκα. Προφανως επηρρεασμενοι απο το ονομα και οχι απο την εμφανιση του ψαριού. Σεν απεδωσαν ιδιαιτερη σημασια στην καταληξη -ούρι . Θεώρησαν οτι δεν εχει σημασια οπως στα αγγούρι, γαιδουρι (με το συμπάθειο).

Πρβλ. Το τραγουδάκι του Ζαμπέτα "Μελαμψός και μελανούρι" του οποιου ο στιχούργος (sic, κατά το κακούργος) σαφως αντιλαμβάνεται το μελανουρι ως μελαμψό.

Φράσεις

1427.

Τὸ ψέμα ὡς τὴν πόρτα φθάνει.

*Ὅτι τὸ ψεῦδος εὐκόλως καὶ ταχέως ἀποκαλύπτεται. Οἱ ἀρχαῖοι πρὸς ἀποτρο-
πὴν τοῦ ψεῦδεσθαι, ἔλεγον*

Μελανούριον μὴ γείεσθαι.

Φαίνεται από όσα μαρτυρεί ο Διογένης ο Λαέρτιος ότι ο Πυθαγόρας εκτός από το περιβόητο "κυάμων απέχεσθε" (μεταφορικά σημαίνει μην ψηφίζετε, αποχή!) απαγόρευε και τα μελανούρια (και αυτά μεταφορικά).

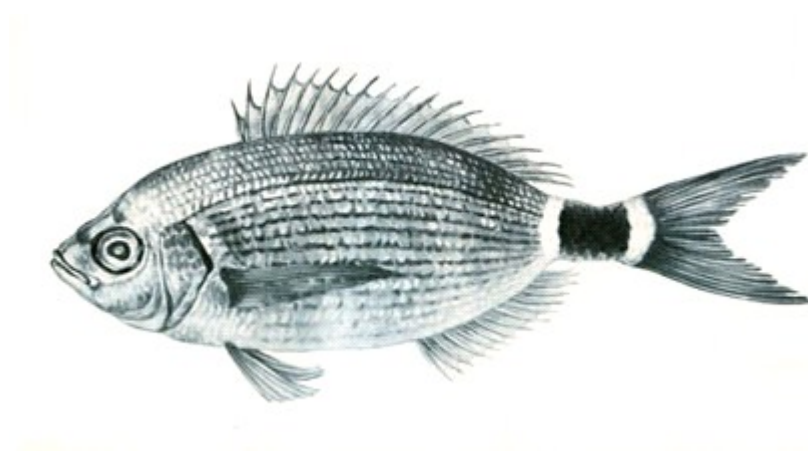
μιάσματος παντός καὶ απέχεσθαι βρωτῶν θνησειδίων τε κρεῶν καὶ τριγλῶν καὶ **μελανούρων** καὶ ὤων καὶ τῶν ὠτόκων ζῶων καὶ κυάμων καὶ τῶν ἄλλων ὧν παρακελεύονται καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπιτελοῦντες.

Διογένης ο Λαέρτιος 8.1 α - Πυθαγόρας.

Την εξήγηση δίνει ο Πλουταρχος
'μὴ γεύεσθαι μελανούρων' τουτέστι μὴ συνδιατρίβειν μέλασιν ἀνθρώποις διὰ κακοθήειαν. 'μὴ ζυγὸν ὑπερβαίνειν;' τουτέστιν ὅτι δεῖ τῆς δικαιοσύνης πλεῖστον ποιεῖσθαι λόγον καὶ μὴ ταύτην ὑπερβαίνειν. 'μὴ ἐπὶ χοίνικος καθίσαι' ἦτοι φεύγειν ἀργίαν καὶ προνοεῖν ὅπως τὴν ἀναγκαίαν παρασκευάσωμεν 1 τροφήν.

De libris Educandis 17 p.28

Που αποδεικνύει ότι την ίδια παρανοση είναι κάνει και οι αρχαίοι.

Ετυμολογία

Το μελανούρι προέρχεται από το μsn. Μελανούριον < συνθ. μέλας + ουρά = αυτό που έχει μαυρή ουρά.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Μελαμψός και μελανούρι

Στίχοι: Ξενοφώντας Φιλήρης
Μουσική: Γιώργος Ζαμπέτας
Πρώτη εκτέλεση: Βίκυ Μοσχολιού

Βρήκε ο έρωτας το ταίρι
και ο Ήφαιστος στο χέρι πήρε τη φωτιά,
κι έκαψε το **μελανούρι**
με το νούρι και νανούρι και με μια ματιά.

Νούρι, νούρι και νανούρι
μελαμψός και **μελανούρι** σαν αγάλματα,
νούρι, νούρι και νανούρι,
μελαμψός και μελανούρι τα χαράματα,
νούρι, νούρι και νανούρι,
νούρι, νούρι και νανούρι,
μελαμψός και μελανούρι.

Ελα χανουμακι μου

Στίχο & Μουσική: Γιώργος Ροβερτάκης
Πρώτη εκτέλεση: Σωτηρία Μπέλλου

Στης Σμύρνης το παλιό τσαρδί
χανούμη μου εγώ και συ
θυμήσου τα γλεντάκια μας
τα όμορφα μεράκια μας

Τα θυμάμαι και πονώ
Γιάλα !
μελανούρι μου γλυκό
έλα χανουμάκι μου
-Γιάλα !
στο παλιό κονάκι μου

Ταξιδιάρικο

Αχ, ταξιδιάρικο μικρό.
Αχ, μη μου κάνεις την πρωτάρα.
Παιχνιδιάρικο, ταξιδιάρικο μικρό
αχ, **μελανούρι** και ναζιάρικο.